

gemeente

Zoetermeer

Omnibusenquête 2013

Energiebesparende maatregelen

OMNIBUSENQUETE 2012

Deelrapport: energiebesparende maatregelen

Mei 2014

Samenstelling rapport:	Marielle Bartels, Directie Bedrijfsvoering, afdeling FB/Onderzoek en Statistiek
Enquête-organisatie:	Simon Arndt, Directie Bedrijfsvoering, afdeling FB/Onderzoek en Statistiek
In opdracht van:	Monique Hakkennes, afdeling Stedelijk ontwikkeling

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Onderzoeksverantwoording	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Doelstelling	7
1.3 Onderzoeksopzet	7
1.4 Respons	7
1.5 Opzet rapport.....	7
2 Resultaten	9
2.1 Interesse in energieneutraal maken woning	9
2.2 Bereidheid bij huurders	10
2.3 Bereidheid bij eigenaren van woningen	11
2.4 Informatiebehoefte.....	12
Bijlage 1: Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid	15
Bijlage 2: Populatie, steekproef en respons	17
Bijlage 3: Selectie van de vragen uit de omnibussenquête 2013 m.b.t. Energiebesparende maatregelen	19
Bijlage 4: Resultaten in tabelvorm.....	23

Samenvatting

Interesse in energieneutraal maken woning

Van de respondenten vindt 58% het interessant om het geld dat men nu kwijt is voor de energierekening te gebruiken voor het energieneutraal van de woning waarin men woont. Van de respondenten vindt 42% het niet interessant: 15% heeft echt geen interesse, 11% gelooft er niet in en 6% is van mening dat het energieneutraal maken van hun woning niet haalbaar is.

Bereidheid bij huurders

Van de respondenten woont 36% in een huurwoning. Aan de respondenten die in een huurwoning wonen is vervolgens gevraagd of men bereid is om men bereid is een hogere huurprijs te accepteren tegen een minstens evenveel lagere energienota. Van de respondenten die in een huurwoning wonen is 17% bereid een hogere huurprijs te accepteren tegen een minstens evenveel lagere energienota.

Van de respondenten die in een huurhuis wonen wil 62% zonnepanelen op hun huis; 59% wil alleen zonnepanelen als deze door de verhuurder kostenneutraal worden aangebracht en een kleine groep (2%) zou zelf zonnepanelen willen aanschaffen.

Bereidheid bij eigenaren

Van de respondenten woont 64% in een koopwoning. Van de respondenten die in een koopwoning wonen, woont 55% in een woning die voor 1990 gebouwd is. 42% woont in een woning die in 1990 of later gebouwd is. Van 3% is het bouwjaar onbekend.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen is 59% voor 100% eigenaar van de woning. Een derde is mede-eigenaar en 8% is geen eigenaar.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen is 43% de eerste eigenaar.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen heeft 65% aangegeven dat er in de woning maatregelen zijn toegepast om het energieverbruik te beperken. Van deze 65% geeft 86% aan dat muurisolatie is toegepast. Op de tweede plaats komt dakisolatie (81%). Op de derde en vierde plaats komen vloerisolatie (63%) en HR++-glas (53%). De overige voorzieningen scoren beduidend lager: de super zuinige CV en de balansventilatie met respectievelijk 22% en 14%. Het laagst scoren de mogelijkheden om zelf energie op te wekken: de zonnepanelen en de warmtepomp met respectievelijk 3% en 2%.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen is 37% bereid om toekomstige besparingen op de energiekosten te gebruiken voor het financieren energiebesparende maatregelen.

Van de respondenten wil iets meer dan een derde (35%) meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij hun woning.

Van de respondenten die informatie willen ontvangen geeft 40% de voorkeur om de informatie te ontvangen via een energieadviseur. Op de tweede en derde plaats komen de verhuurder van de woning en het energiebedrijf (beide 32%).

Er treden grote verschillen op tussen de eigenaren en de huurders. Eigenaren geven de voorkeur aan de energieadviseur (bij hoogbouw 47% en bij laagbouw 56%) en het energiebedrijf (bij hoogbouw 43%, bij laagbouw 40%). Huurders geven de voorkeur aan de verhuurder (91%).

1 Onderzoeksverantwoording

1.1 Inleiding

In september/oktober 2013 is in Zoetermeer de jaarlijkse omnibusenquête gehouden. In deze enquête worden over uiteenlopende onderwerpen vragen gesteld aan inwoners van Zoetermeer. Eén van de onderwerpen in de omnibusenquête is energiebesparende maatregelen.

1.2 Doelstelling

Doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in de:

- interesse in het energieneutraal maken van de woning;
- bereidheid tot het betalen van een hogere huur in ruil voor een lagere energierekening;
- de mate waarin en welke energiebesparende maatregelen reeds zijn genomen bij koopwoningen;
- de bereidheid om toekomstige energiekosten aan te wenden voor het nemen van maatregelen om de woning energieneutraal te maken;
- de behoefte aan meer informatie over energiebesparende maatregelen/ het energie neutraal maken van de woning.

1.3 Onderzoekopzet

Voor de omnibusenquête 2013 zijn op 6 augustus 2013 drie niet overlappende steekproeven getrokken van 2000 inwoners getrokken uit het bevolkingsbestand van de gemeente Zoetermeer. Deze inwoners op 1 september 2013 in Zoetermeer woonachtig en op die datum 18 jaar of ouder. Voor deze personen geldt bovendien dat zij op dat moment niet woonachtig waren in een 'bijzonder woongebouw' (zoals verzorgingshuis, gevangenis of gezinsvervangend tehuis) of in een woonwagen. De vragenlijsten zijn, in de periode van 21 september t/m 18 oktober 2013, door een team van koeriers persoonlijk bij de mensen afgegeven en enkele dagen later weer opgehaald.

1.4 Respons

Van de 2.000 voor het onderwerp wijkmanagement benaderde personen hebben er 1.147 één of meer vragen ingevuld. De respons op de enquête met het onderwerp energie besparende maatregelen bedraagt dus (58%).

1.5 Opzet rapport

In het hoofdstuk 2 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. In bijlage 1 staat uitleg over de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid rondom de onderzoeksuitkomsten. In bijlage 2 staat een overzicht van de verdeling van de bevolking, steekproef en respons naar leeftijd en geslacht. Bijlage 3 bevat de vragen die zijn gesteld. In bijlage 4 zijn de resultaten van de vragen in tabelvorm opgenomen.

2 Resultaten

2.1 Interesse energieneutraal maken woning

De meest energiezuinige woning is een energieneutrale woning. Een energieneutrale woning is een woning die in een jaar evenveel energie opwekt als verbruikt. Een energieneutrale woning hoeft niet autonoom te zijn: 's zomers kan een bepaalde hoeveelheid energie aan het elektriciteitsnet worden terug geleverd die 's winters wordt gebruikt.

Het realiseren van een energieneutrale woning begint met het terugdringen van het energiegebruik. Het isoleren van de woning is een eerste stap. Een volgende stap is het op een meer energiezuinige manier verwarmen van de woning door een super zuinige ketel of een warmtepomp. De overblijvende vraag naar energie kan worden opgewekt door middel van zonnepanelen.

Als u in een energieneutrale woning woont, heeft u geen energiekosten meer. Indien u in een koopwoning woont kunt u met het geld dat u dan niet meer hoeft te betalen een financieringsregeling afbetalen die u gebruikt heeft om uw woning energieneutraal te maken. Bij huurwoningen kan de verhuurder de woning energieneutraal maken, waarbij de huurprijs hoger wordt maar niet hoger dan de besparing op de energiekosten, en u geen energiekosten meer betaalt.

Allereerst is aan de respondenten gevraagd of men het interessant vindt om de energiekosten aan te wenden voor het energie neutraal maken van de woning waarin men woont. Van de respondenten vindt 58% het interessant om het geld dat men nu kwijt is voor de energierekening te gebruiken voor het energieneutraal van de woning waarin men woont.

Tabel 1: Zou u het interessant vinden om uw huidige woning energieneutraal te maken tegen de huidige kosten van de energierekening?

Beantwoord door 1114 van de 1147 respondenten

	aantal	%
ja	642	57,6
nee	472	42,4
totaal	1114	100,0
niet aangekruist	33	
totaal	1147	

Aan de respondenten die hebben aangegeven het niet interessant te vinden (42%) is vervolgens naar de reden gevraagd. 15% van het totaal aantal respondenten geeft aan echt geen interesse te hebben, 11% geeft aan er niet in te geloven en 6% is van mening dat het energieneutraal maken van hun woning niet haalbaar is.

Tabel 2: Waarom vindt u het niet interessant om uw huidige woning energieneutraal te maken?

Beantwoord door 432 van 472 respondenten die bij tabel '1' 'nee' hebben ingevuld. 472 = 100%.

Meerdere antwoorden per respondent mogelijk. Deze 423 respondenten hebben in totaal 466 antwoorden gegeven.

	aantal	% (100% is 1114)
mijn woning energieneutraal maken is niet haalbaar	65	5,8%
ik geloof er niet in	117	10,5%
geen interesse	170	15,3%
anders	89	8,0%
weet niet	25	2,2%
totaal	466	41,8%

Door 8% is een andere reden genoemd. In tabel 3 zijn de belangrijkste bij 'anders' genoemde redenen opgenomen. De meest bij 'anders' genoemde redenen zijn 'Ik heb al genoeg gedaan' (1,3%), 'Ik ga/moet verhuizen' (1,1).

Tabel 3: De meest aangegeven redenen bij 'anders' uit tabel 2.

Voor een volledig overzicht van allen bij 'anders' genoemde redenen zie bijlage 4.

	aantal	% ¹
Ik heb al genoeg gedaan	18	1,3%
Ik ga/moet verhuizen	15	1,1%
Het is niet mijn woning	10	0,7%
Mijn energierekening is al heel laag	10	0,7%
Ik woon in een appartementencomplex	9	0,6%

2.2 Bereidheid bij huurders

Aan de respondenten die in een huurwoning wonen is vervolgens gevraagd of men bereid is om men bereid is een hogere huurprijs te accepteren tegen een minstens evenveel lagere energienota. Van de respondenten woont 36% in een huurwoning. Van deze groep is (17%) bereid een hogere huurprijs te accepteren tegen een minstens evenveel lagere energienota; meer dan de helft (55%) is hiertoe niet bereid. Iets meer dan een kwart van de respondenten die in een huurhuis wonen (26%) heeft aangegeven het niet te weten.

Tabel 4: Zou u een hogere huurprijs accepteren, in ruil voor een tenminste evenveel lagere energienota?

Beantwoord door 400 van de 410 respondenten die hebben aangegeven in een huurwoning te wonen.

	aantal	%
ja	71	17,8
nee	218	54,5
weet niet	111	27,8
totaal	400	100,0
niet ingevuld	10	
totaal	410	

Van de respondenten die in een huurhuis wonen wil 62% zonnepanelen op hun huis. 59% wil alleen zonnepanelen als deze door de verhuurder kostenneutraal worden aangebracht. Een kleine groep (2%) zou zelf zonnepanelen willen aanschaffen.

Als het om een concrete maatregel gaat en de verantwoordelijkheid bij de verhuurder ligt blijken ruim drie keer zoveel huurders zonnepanelen te willen hebben dan het aantal huurders dat bereid het tot het verhogen van de huur in ruil voor een lagere energierekening.

Tabel 5: Zou u bij uw huidige woning zonnepanelen willen hebben?

Beantwoord door 395 van de 410 respondenten die in een huurwoning wonen.

	aantal	%
ja, ik zou ze zelf willen aanschaffen	9	2,3
ja, alleen als ze door de verhuurder -kostenneutraal- worden aangebracht.	234	59,2
nee	152	38,5
totaal	395	100,0
niet aangekruist	15	
totaal	410	

¹ aantal*(85/108)/1114

2.3 Bereidheid bij eigenaren van woningen

Van de respondenten woont 64% in een koopwoning.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen is 59% voor 100% eigenaar van de woning. Een derde is mede-eigenaar en 8% is geen eigenaar.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen is 43% de eerste eigenaar.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen, woont 55% in een woning die voor 1990 gebouwd is. 42% woont in een woning die in 1990 of later gebouwd is. 3% weet niet wat het bouwjaar van de woning is.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen heeft 65% aangegeven dat er in de woning maatregelen zijn toegepast om het energieverbruik te beperken. Van deze 65% geeft 86% aan dat muurisolatie is toegepast. Op de tweede plaats komt dakisolatie (81%). Op de derde en vierde plaats komen vloerisolatie (63%) en HR++-glas(53%). De overige voorzieningen scoren beduidend lager: de super zuinige CV en de balansventilatie met respectievelijk 22% en 14%.

Het laagst scoren de mogelijkheden om zelf energie op te wekken: de zonnepanelen en de warmtepomp met respectievelijk 3% en 2%

Tabel 6: Kunt u voor elk van deze investeringen aangeven of deze voor uw woning al is toegepast, en of er wellicht plannen zijn voor zo'n investering?

Ingevuld door 470 van de 725 (65%) respondenten die in een koopwoning wonen. Meerdere antwoorden per respondent mogelijk. 470 respondenten hebben in totaal 1527 antwoorden gegeven.

Investerings:	aantal	% respondenten
muurisolatie	406	86,4%
dakisolatie	382	81,3%
vloerisolatie	297	63,2%
HR++-glas	250	53,2%
zonnepanelen	15	3,2%
super zuinige CV	102	21,7%
balansventilatie (warmte-terugwininstallatie)	65	13,8%
warmtepomp die energie uit de buiten-lucht, water of grond haalt	10	2,1%
totaal	1527	324,9%

Van de respondenten die in een koopwoning wonen is 37% bereid om toekomstige besparingen op de energiekosten te gebruiken voor het financieren van in tabel 5 genoemde investeringen, 36% weet het niet en 27% is hiertoe niet bereid.

Tabel 7: Bent u bereid om toekomstige besparingen op de energiekosten te gebruiken voor het financieren van één of meer van de in de vorige vraag genoemde investeringen?

Beantwoord door 425 van de 446 respondenten die bij vraag 3 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

	aantal	%
ja	252	37,1
nee	181	26,7
weet niet	246	36,2
totaal	679	100,0
niet aangekruist	46	
totaal	725	

2.4 Informatiebehoefte

Van de respondenten wil iets meer dan een derde (35%) meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij hun woning. Daarbij zit er een verschil van zo'n 10% tussen de hoogbouw- en de laagbouwkoopwoningen (respectievelijk 27% en 37%). Het aandeel huurders dat meer informatie wil ligt in de buurt van het gemiddelde (34% t.o.v. 35%).

Tabel 8: Wilt u meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij uw woning?

Ingevuld door 1102 van de 1147 respondenten.

	aantal	%
ja	380	34,5
nee	722	65,5
totaal	1102	100,0
niet ingevuld	45	
totaal	1147	

Tabel 9: Kruistabel 'Wilt u meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij uw woning? (vraag 11) met 'In wat voor woning woont u? (vraag 3)

Ingevuld door 1093 van de 1147 respondenten.

		In wat voor woning woont u?			totaal
		huurwoning	koopwoning, hoogbouw	koopwoning, laagbouw	
Wilt u meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij uw woning?	ja	aantal	129	33	217
		%	33,7%	26,6%	37,0%
	nee	aantal	254	91	369
		%	66,3%	73,4%	63,0%
	totaal	aantal	383	124	586
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Van de respondenten die informatie willen ontvangen geeft 40% de voorkeur om de informatie te ontvangen via een energieadviseur. Op de tweede en derde plaats komen de verhuurder van de woning en het energiebedrijf (beide 32%). Er treden grote verschillen op tussen de eigenaren en de huurders. Eigenaren geven de voorkeur aan de energieadviseur (bij hoogbouw 47% en bij laagbouw 56%) en het energiebedrijf (bij hoogbouw 43%, bij laagbouw 40%). Huurders geven de voorkeur aan de verhuurder (91%).

Tabel 10: Op welke wijze wilt u hierover informatie ontvangen?

Meerdere antwoorden per respondent mogelijk.

Door 363 van de 379 respondenten beantwoord die bij vraag 11 hebben aangegeven meer te willen weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen aan hun woning.

	totaal	% respondenten
via een aannemer of installatiebedrijf	60	16,5%
via een energieadviseur	145	39,9%
via het energiebedrijf	115	31,7%
via de verhuurder van mijn woning	116	32,0%
via een bank	6	1,7%
anders, namelijk:	54	14,9%
totaal	496	136,6%

Tabel 11: 'Op welke wijze wilt u hierover informatie ontvangen?' (vraag 12) met 'In wat voor woning woont u?' (vraag 3)

Door 362 van de 379 respondenten beantwoord die bij vraag 11 hebben aangegeven *meer te willen weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen aan hun woning*.

Op welke wijze wilt u hierover informatie ontvangen?		In wat voor woning woont u?			totaal
		huurwo ning	koopwoning , hoogbouw	koopwoning, laagbouw	
via een aannemer of installatiebedrijf	aantal	6	5	49	60
	% respondenten	4,7%	16,7%	23,9%	16,6%
via een energieadviseur	aantal	16	14	115	145
	% respondenten	12,6%	46,7%	56,1%	40,1%
via het energiebedrijf	aantal	20	13	82	115
	% respondenten	15,7%	43,3%	40,0%	31,8%
via de verhuurder van mijn woning	aantal	116	0	0	116
	% respondenten	91,3%	0,0%	0,0%	32,0%
via een bank	aantal	1	0	5	6
	% respondenten	0,8%	0,0%	2,4%	1,7%
anders, namelijk:	aantal	2	6	45	53
	% respondenten	1,6%	20,0%	22,0%	14,6%
totaal	aantal	127	30	205	362
		126,8%	126,7	144,4%	136,8

Bijlage 1: Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

De in dit verslag opgenomen uitkomsten hebben betrekking op de 1147 respondenten uit de omnibussenquête die vragen hebben ingevuld over energie besparende maatregelen. Over de 'werkelijkheid', dat wil zeggen de situatie in de totale populatie van Zoetermeerse 18 plussers kunnen alleen uitspraken worden gedaan in de vorm van punt- of intervallschattingen.

Wanneer in de respons bijvoorbeeld 40% een bepaald gedrag vertoont, wordt aangenomen dat dit in de populatie ook 40% zal zijn. Een dergelijke puntschatting van een percentage zal bijna altijd in meer of mindere mate van de werkelijkheid afwijken.

De kans op een verkeerde schatting kan aanzienlijk worden teruggebracht door de werkelijkheid te schatten in de vorm van intervallen (intervallschattingen).

Het is daarbij mogelijk, met behulp van statistische formules, de grootte van een interval zodanig rond de enquête-uitkomst te kiezen dat met een bepaalde mate van zekerheid (veelal 'betrouwbaarheid' genoemd) kan worden aangenomen dat het werkelijke percentage zich binnen dat interval bevindt.

Enkele voorbeelden ter verduidelijking:

- stel dat van alle 1.147 respondenten 30% opvatting A heeft. In werkelijkheid (dus in de totale populatie van Zoetermeeders van 18 jaar en ouder) zal dit percentage dan met 95% zekerheid liggen tussen 27,5% en de 32,5%.
- Stel dat van alle respondenten er 50 gedrag x vertonen. Als van deze 50 personen 60% vrouw is dan kan met 95% zekerheid gesteld worden dat van alle Zoetermeerse 18 plussers die gedrag x vertonen tussen de 46,4 en 73,6% vrouw is.

Tabel 1. Procentpunten waarmee de werkelijke percentages (dus die in de populatie) maximaal kunnen afwijken van die in de respons. (Bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%).

Aantal respondenten	10% of 90%	20% of 80%	30% of 70%	40% of 60%	50%
50	8,3	11,1	12,7	13,6	13,9
100	5,9	7,8	9,0	9,6	9,8
200	4,2	5,5	6,4	6,8	6,9
300	3,4	4,5	5,2	5,5	5,7
400	2,9	3,9	4,5	4,8	4,9
500	2,6	3,5	4,0	4,3	4,4
600	2,4	3,2	3,7	3,9	4,0
700	2,2	3,0	3,4	3,6	3,7
800	2,1	2,8	3,2	3,4	3,5
900	2,0	2,6	3,0	3,2	3,3
1.000	1,9	2,5	2,8	3,0	3,1
1.100	1,8	2,4	2,7	2,9	3,0
1.147	1,6	2,2	2,5	2,7	2,7

Bijlage 2: Populatie, steekproef en respons

In de volgende tabel zijn de Zoetermeerse bevolking, de steekproef en de respons naast elkaar gezet naar de kenmerken leeftijd en geslacht.

Geconcludeerd kan worden dat de drie vergelijkingen enigszins van elkaar afwijken. De verschillen zijn echter niet zo groot dat ze aanleiding geven de uitkomsten door herweging aan te passen.

In totaal hebben 30 respondenten geen leeftijd of geslacht ingevuld en kunnen dus niet worden meegenomen in de responsberekening.

Geslacht en leeftijd	Bevolking	Steekproef	Respons
Man 18 tot 30 jaar	9,8%	10,0%	5,5%
Vrouw 18 tot 30 jaar	9,4%	8,8%	5,1%
Man 30 tot 40 jaar	7,4%	4,7%	6,5%
Vrouw 30 tot 40 jaar	7,8%	7,8%	8,0%
Man 40-50 jaar	8,7%	8,3%	8,2%
Vrouw 40-50 jaar	9,8%	9,2%	10,9%
Man 50 jaar en ouder	22,3%	24,2%	28,6%
Vrouw 50 jaar en ouder	24,7%	24,4%	27,2%
Totaal	100%	100%	100%
Aantal	97.040	2.000	1.117

* In totaal hebben 30 van de 1.147 respondenten hun leeftijd en/of geslacht niet ingevuld.

Bijlage 3: Selectie van de vragen uit de omnibusenquête 2013 m.b.t. Energiebesparende maatregelen

ENERGIEBESPARENDE MAATREGELEN

De meest energiezuinige woning is een energieneutrale woning. Een energieneutrale woning is een woning die in een jaar evenveel energie opwekt als verbruikt. Een energieneutrale woning hoeft niet autonoom te zijn: 's zomers kan een bepaalde hoeveelheid energie aan het elektriciteitsnet worden teruggesteerd die 's winters wordt gebruikt.

Het realiseren van een energieneutrale woning begint met het terugdringen van het energiegebruik. Het isoleren van de woning is een eerste stap. Een volgende stap is het op een meer energiezuinige manier verwarmen van de woning door een superzuinige ketel of een warmtepomp. De overblijvende vraag naar energie kan worden opgewekt door middel van zonnepanelen.

1. Als u in een energieneutrale woning woont, heeft u geen energiekosten meer. Indien u in een koopwoning woont kunt u met het geld dat u dan niet meer hoeft te betalen een financieringsregeling afbetalen die u gebruikt heeft om uw woning energieneutraal te maken. Bij huurwoningen kan de verhuurder de woning energieneutraal maken, waarbij de huurprijs hoger wordt maar niet hoger dan de besparing op de energiekosten, en u geen energiekosten meer betaalt.

Zou u het interessant vinden om uw huidige woning –onder deze voorwaarden- energieneutraal te maken tegen de huidige kosten van de energierekening?

- # Ja → ga naar vraag 3
- # Nee

2. **Waarom vindt u het niet interessant om uw huidige woning energieneutraal te maken?**

- # mijn woning energieneutraal maken is niet haalbaar;
- # ik geloof er niet in;
- # geen interesse;
- # weet niet
- # anders, namelijk.....

3. **In wat voor woning woont u?**

- # 1. een huurwoning → ga naar vraag 4
- # 2. een koopwoning, hoogbouw (d.w.z.: u heeft boven- en/of onderburen) → ga naar vraag 6
- # 3. een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: u heeft geen boven- of onderburen) → ga naar vraag 6

4. **Bent u bereid om een verhoging van de huurprijs te accepteren in ruil voor een minimaal even grote besparing op de energiekosten?**

- # ja
- # nee
- # weet niet

5. **Zou u bij uw huidige woning zonnepanelen willen hebben?**

- # Alhoewel ik in een huurwoning woon zou ik ze zelf willen aanschaffen;
- # Alleen als de zonnepanelen door de verhuurder worden aangebracht.
Hierbij vind ik het niet erg als de huurprijs omhoog gaat, maar niet meer dan de besparing op de energiekosten;
- # Nee

LET OP! → ga naar vraag 11

6. Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?

- # 1. vóór 1990
- # 2. in 1990 of later
- # 3. weet niet

7. Welke situatie is op uzelf van toepassing?

- # 1. ik ben niet de eigenaar van de woning
- # 2. ik ben mede-eigenaar van de woning
- # 3. de woning is voor 100% mijn eigendom

8. Is uw huishouden het eerste huishouden dat deze woning bewoont?

- # 1. ja
- # 2. nee

9. Hieronder staan vijf investeringen die u kunt doen om energie te besparen.

Kunt u voor elk van deze investeringen aangeven of deze voor uw woning al is toegepast, en of er wellicht plannen zijn voor zo'n investering?

LET OP: op elke regel één vakje aankruisen

	investering is al toegepast		3 aanwezigheid niet bekend	investering is (nog) niet toegepast		
	1 was bij koop van de woning al aanwezig	2 is na koop van de woning uitgevoerd		4 zal zeker worden uitgevoerd	5 zal misschien worden uitgevoerd	6 zal niet worden uitgevoerd
- muurisolatie	#	#	#	#	#	#
- dakisolatie	#	#	#	#	#	#
- vloerisolatie	#	#	#	#	#	#
- HR++-glas	#	#	#	#	#	#
- zonnepanelen	#	#	#	#	#	#
- super zuinige CV-ketel	#	#	#	#	#	#
- balansventilatie (warmte terugwin- installatie) ²	#	#	#	#	#	#
- warmtepomp die energie uit de buitenlucht, water of grond haalt	#	#	#	#	#	#

10. Bent u bereid om toekomstige besparingen op de energiekosten te gebruiken voor het financieren van één of meer van de in de vorige vraag genoemde investeringen?

- #ja
- #nee
- # weet niet

² haalt energie uit de uitgaande lucht en verwarmt daarmee inkomende lucht

11. **Wilt u meer weten over de mogelijkheden om energiebesparende maatregelen die aan uw woning te nemen?**

#ja

#nee → ga naar vraag *volgende onderwerp*

12. **Op welke wijze wil u hierover informatie ontvangen?**

Via:

een aannemer of installatiebedrijf

een energieadviseur

het energiebedrijf

de verhuurder van uw woning

een bank

anders, namelijk:

.....

Bijlage 4: Resultaten in tabelvorm

Vraag 1: Zou u het interessant vinden om uw huidige woning energieneutraal te maken tegen de huidige kosten van de energierekening?

Beantwoord door 1114 van de 1147 respondenten

	aantal	%
ja	642	57,6
nee	472	42,4
totaal	1114	100,0
niet aangekruist	33	
totaal	1147	

Vraag 2: Waarom vindt u het niet interessant om uw huidige woning energieneutraal te maken?

Beantwoord door 432 van 472 respondenten die bij vraag 1 'nee' hebben ingevuld. Meerdere antwoorden per respondent mogelijk. Deze 423 respondenten hebben in totaal 466 antwoorden gegeven.

	aantal	% (100% is 1114)
mijn woning energieneutraal maken is niet haalbaar	65	5,8%
ik geloof er niet in	120	10,8%
geen interesse	171	15,4%
anders, namelijk:	85	7,6%
weet niet	25	2,2%
totaal	466	41,8%

Vraag 2: anders namelijk:

De 85 respondenten die bij vraag 2 'anders namelijk' hebben ingevuld, hebben samen 108 redenen ingevuld (sommige antwoorden bevatten meerdere redenen).

	aantal	% ³
Ik heb al genoeg gedaan	18	1,3%
Ik ga/moet verhuizen	15	1,1%
Het is niet mijn woning	10	0,7%
Mijn energierekening is al heel laag	10	0,7%
Ik woon in een appartementencomplex	9	0,6%
Ik heb meer informatie nodig	6	0,4%
leeftijd	6	0,4%
financieel niet haalbaar	5	0,4%
huurhuis vrije sector	5	0,4%
kosten blijven gelijk	4	0,3%
tegen huurverhoging	4	0,3%
te hoge huur	3	0,2%
al te hoge woonlasten niet nog meer	2	0,1%
alleen zonnepanelen zonder huurverhoging	1	0,1%
dan geen huursubsidie meer	1	0,1%
ga niet lenen voor energie	1	0,1%
had eerder moeten gebeuren	1	0,1%
Ik begrijp het niet	1	0,1%
niet mooi	1	0,1%
schadelijke gevolgen voor bewoners	1	0,1%
te weinig ruimte voor de installatie	1	0,1%
twijfels over kostenneutraal	1	0,1%
vaste energiekosten zullen stijgen	1	0,1%
woningcorporatie doet alles wat mogelijk is	1	0,1%
totaal	108	7,6%

³ aantal*(85/108)/1114

Vraag 3: In wat voor woning woont u?*Beantwoord door 640 van 642 respondenten die bij vraag 1 'ja' hebben ingevuld.*

	aantal	%
een huurwoning	410	36,1
een koopwoning, hoogbouw (d.w.z.: u heeft boven- en/of onderburen)	128	11,3
een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: u heeft geen boven- of onderburen)	597	52,6
totaal	1135	100,0
niet aangekruist	12	
totaal	1147	

Vraag 4: Zou u een hogere huurprijs accepteren, in ruil voor een tenminste evenveel lagere energienota?*Beantwoord door 400 van de 410 respondenten die in vraag 3 hebben aangegeven in een huurwoning te wonen.*

	aantal	%
ja	71	17,8
nee	218	54,5
weet niet	111	27,8
totaal	400	100,0
niet ingevuld	10	
totaal	410	

Vraag 5: Zou u bij uw huidige woning zonnepanelen willen hebben?*Beantwoord door 395 van de 410 respondenten die in vraag 3 hebben aangegeven in een huurwoning te wonen.*

	aantal	%
ja, ik zou ze zelf willen aanschaffen	9	2,3
ja, alleen als ze door de verhuurder -kostenneutraal- worden aangebracht.	234	59,2
nee	152	38,5
totaal	395	100,0
niet aangekruist	15	
totaal	410	

vraag 6: Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?*Beantwoord door 691 van 725 respondenten die bij vraag 3 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.*

	aantal	%
vóór 1990	381	55,1
in 1990 of later	289	41,8
weet niet	21	3,0
totaal	691	100,0
niet aangekruist	34	
totaal	725	

Kruistabel vraag 6 en vraag 3: 'Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?' afgezet tegen 'In wat voor woning woont u?'

Beantwoord door 691 van de 725 respondenten die bij vraag * hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

	In wat voor koopwoning woont u?					
	hoogbouw: u heeft boven- en/of onderburen		laagbouw: u heeft geen boven- of onderburen		totaal koopwoningen	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?						
vóór 1990	65	62,8	316	55,6	381	51,1
in 1990 of later	53	43,1	236	41,5	289	41,8
weet niet	5	4,1	16	2,8	21	3,0
totaal	123	100,0	568	100,0	691	100,0

Vraag 7: Welke situatie is op uzelf van toepassing?

Beantwoord door 693 van de 725 respondenten die in vraag 3 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

	Aantal	%
ik ben niet de eigenaar van de woning	55	7,9
ik ben mede-eigenaar van de woning	227	32,8
de woning is voor 100% mijn eigendom	411	59,3
totaal	693	100,0
niet ingevuld	32	
totaal	725	

Kruistabel van 'Welke situatie is op uzelf van toepassing?' (vraag 7) met 'In wat voor woning woont u?' (vraag 3)

Beantwoord door 693 van 725 respondenten die in vraag 3 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

	In wat voor koopwoning woont u?					
	hoogbouw : u heeft boven- en/of onderburen		laagbouw: u heeft geen boven- of onderburen		totaal koopwoningen	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Welke situatie is op uzelf van toepassing?						
ik ben niet de eigenaar van de woning	14	11,3	41	7,2	55	7,9
ik ben mede-eigenaar van de woning	31	25,0	196	34,4	227	32,8
de woning is voor 100% mijn eigendom	79	63,7	232	58,3	411	59,3
totaal	124	100,0	589	100,0	693	100,0

Vraag 8: Is uw huishouden het eerste huishouden dat deze woning bewoont?

Beantwoord door 688 van de 725 respondenten die bij vraag 3 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

	aantal	%
ja	293	42,6
nee	395	57,4
totaal	688	100,0
niet aangekruist	37	
totaal	725	

Kruistabel van 'Is uw huishouden het eerste huishouden dat deze woning bewoont?' (vraag 8) en 'In wat voor woning woont u?' (vraag 3)

Ingevuld door 688 van de 725 respondenten die hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

		In wat voor woning woont u?				totaal	
		een koopwoning, hoogbouw (d.w.z.: u heeft boven- en/of onderburen)		een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: u heeft geen boven- of onderburen)			
Is uw huishouden het eerste huishouden dat deze woning bewoont?	ja	43	35,2%	250	44,2%	293	42,6%
	nee	79	64,8%	316	55,8%	395	57,4%
totaal		122	100%	566	100%	688	100%

Vraag 9: Kunt u voor elk van deze investeringen aangeven of deze voor uw woning al is toegepast, en of er wellicht plannen zijn voor zo'n investering?

Ingevuld door 470 van de 725 respondenten die in een koopwoning wonen. Meerdere antwoorden per respondent mogelijk. 470 respondenten hebben in totaal 1527 antwoorden gegeven.

Investerings:	aantal	% respondenten
muurisolatie	406	86,4%
dakisolatie	382	81,3%
vloerisolatie	297	63,2%
HR++-glas	250	53,2%
zonnepanelen	15	3,2%
super zuinige CV...	102	21,7%
balansventilatie (warmte-terugwininstallatie)	65	13,8%
warmtepomp die energie uit de buiten-lucht, water of grond haalt	10	2,1%
totaal	1527	324,9%

Kruistabel van 'Kunt u voor elk van deze investeringen aangeven of deze voor uw woning al is toegepast, en of er wellicht plannen zijn voor zo'n investering?' (vraag 9) met 'In wat voor woning woont u?' (vraag 3)

Door 470 van de 725 respondenten ingevuld die bij vraag 3 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

investerings:		In wat voor woning woont u?		totaal
		hoogbouw	laagbouw	
muurisolatie	aantal	61	345	406
	%	84,7%	86,7%	86,4%
dakisolatie	aantal	54	328	382
	%	75,0%	82,4%	81,3%
vloerisolatie	aantal	42	255	297
	%	58,3%	64,1%	63,2%
HR++-glas	aantal	38	212	250
	%	52,8%	53,3%	53,2%
zonnepanelen	aantal	1	14	15
	%	1,4%	3,5%	3,2%
superzuinige CV...	aantal	18	84	102
	%	25,0%	21,1%	21,7%
balansventilatie (warmte-terugwininstallatie)	aantal	8	57	65
	%	11,1%	14,3%	13,8%
warmtepomp die energie uit de buiten-lucht, water of grond haalt	aantal	3	7	10
	%	4,2%	1,8%	2,1%
totaal	aantal	72	398	470
	%	100%	100%	100%

Vraag 10: Bent u bereid om toekomstige besparingen op de energiekosten te gebruiken voor het financieren van één of meer van de in de vorige vraag genoemde investeringen?

Beantwoord door 679 van de 725 respondenten die bij vraag 3 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

	aantal	%
ja	252	37,1
nee	181	26,7
weet niet	246	36,2
totaal	679	100,0
niet aangekruist	46	
totaal	725	

Kruistabel 'Bent u bereid om toekomstige besparingen op de energiekosten te gebruiken voor het financieren van één of meer van de in de vorige vraag genoemde investeringen?' (vraag 10) met 'In wat voor woning woont u? (vraag 3)

			In wat voor woning woont u?		totaal
			hoogbouw	laagbouw	
Bent u bereid om toekomstige besparingen op de energiekosten te gebruiken voor het financieren van één of meer van de in de vorige vraag genoemde investeringen?	ja	aantal	40	212	252
		%	33,9%	37,8%	37,1%
	nee	aantal	44	137	181
		%	37,3%	24,4%	26,7%
	weet niet	aantal	34	212	246
		%	28,8%	37,8%	36,2%
totaal		aantal	118	561	679
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Vraag 11: Wilt u meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij uw woning?

Ingevuld door 1102 van de 1147 respondenten.

	aantal	%
ja	380	34,5
nee	722	65,5
totaal	1102	100,0
niet ingevuld	45	
totaal	1147	

Kruistabel 'Wilt u meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij uw woning? (vraag 11) met 'In wat voor woning woont u? (vraag 3)

Ingevuld door 1093 van de 1147 respondenten.

			In wat voor woning woont u?			totaal	
			huurwoning	koopwoning, hoogbouw	koopwoning, laagbouw		
Wilt u meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij uw woning?	ja	aantal	129	33	217	379	
		%	33,7%	26,6%	37,0%	34,7%	
	nee	aantal	254	91	369	714	
		%	66,3%	73,4%	63,0%	65,3%	
	totaal		aantal	383	124	586	1093
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Vraag 12: Op welke wijze wilt u hierover informatie ontvangen?

Meerdere antwoorden per respondent mogelijk.

Door 363 van de 379 respondenten beantwoord die bij vraag 11 hebben aangegeven meer te willen weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen aan hun woning.

	totaal	% respondenten
via een aannemer of installatiebedrijf	60	16,5%
via een energieadviseur	145	39,9%
via het energiebedrijf	115	31,7%
via de verhuurder van mijn woning	116	32,0%
via een bank	6	1,7%
anders, namelijk:	54	14,9%
totaal	496	136,6%

Vraag 12: Anders, namelijk:

	aantal	% ⁴
de gemeente	17	3,90%
zoek ik zelf uit	9	2,10%
(nieuws)brief folders	7	1,60%
onafhankelijk adviseur	7	1,60%
VVE	6	1,40%
brief of e-mail	5	1,10%
n.v.t.	5	1,10%
al geïnformeerd	3	0,70%
email internet	2	0,50%
persoonlijk gesprek	2	0,50%
internet	1	0,20%
op dit moment niet	1	0,20%
totaal	65	14,9%

---

⁴ Aantal*(54/65)/362

Kruistabel 'Op welke wijze wilt u hierover informatie ontvangen?' (vraag 12) met 'In wat voor woning woont u?' (vraag 3)

Door 362 van de 379 respondenten beantwoord die bij vraag 11 hebben aangegeven *meer te willen weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen aan hun woning*.

Op welke wijze wilt u hierover informatie ontvangen?		In wat voor woning woont u?			totaal
		huurwo- ning	koopwoning , hoogbouw	koopwoning, laagbouw	
via een aannemer of installatiebedrijf	aantal	6	5	49	60
	% respondenten	4,7%	16,7%	23,9%	16,6%
via een energieadviseur	aantal	16	14	115	145
	% respondenten	12,6%	46,7%	56,1%	40,1%
via het energiebedrijf	aantal	20	13	82	115
	% respondenten	15,7%	43,3%	40,0%	31,8%
via de verhuurder van mijn woning	aantal	116	0	0	116
	% respondenten	91,3%	0,0%	0,0%	32,0%
via een bank	aantal	1	0	5	6
	% respondenten	0,8%	0,0%	2,4%	1,7%
anders, namelijk:	aantal	2	6	45	53
	% respondenten	1,6%	20,0%	22,0%	14,6%
totaal	aantal	127	30	205	362
		126,8%	126,7	144,4%	136,8